

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2017/1 (Değişik İşler)

Karar Sayısı:2017/5

Karar Tarihi:31.5.2017

R.G.Tarih-Sayısı:4.7.2017-30114

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Türkiye İşçi Partisi

DAVANIN KONUSU: Türkiye İşçi Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I- DAVANIN GEREKÇESİ

Türkiye İşçi Partisi kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 8.2.2010 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin altıncı fıkrasına aykırı davranarak üst üste iki kez süresinde olağan kongresini yapmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 4.1.2017 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 4.1.2017 tarihli ve 36321649/2017/15 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

“2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. maddesi uyarınca “Büyük kongre parti tüzüğüünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.”

Parti Tüzüğü'nün 15. maddesinde büyük kongre toplantılarının iki yılda bir yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu hükümlere göre parti, en son yaptığı büyük kongreden itibaren en geç iki yıl içerisinde büyük kongresini yapmak zorundadır. Parti, 29/07/2012 tarihinde yapmış olduğu büyük kongresinden itibaren dört yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen büyük kongresini yapmamıştır.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87/5. maddesi uyarınca "genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması" kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

...

Davalı Türkiye İşçi Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. ve 121. maddeleri ile 5253 sayılı Dernekler Yasası'nın 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasası'nın 87/5. maddesi uyarınca üst üste iki kez süresinde büyük kongresini yapmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

III- PARTİNİN SAVUNMASI

Türkiye İşçi Partisinin 1/3/2017 tarihli savunmasının ilgili bölümleri şöyledir:

“İlgi yazınızla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Partimiz hakkında “kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti” istemli iddianame hazırlandığı anlaşılmıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nca hazırlanan İddianame’de belirtildiği üzere; “Partimiz 08.02.2010 tarihinde kurulmuş, 29.07.2012 tarihinde ilk büyük kongresini yapmış, ancak 2014 yılında ikinci ve 2016 yılında da üçüncü olağan kongrelerini yapması gerekirken bunu gerçekleştirememiştir”.

Partimiz, kuruluş amacına uygun olarak işleyişini, örgütlenmesini ve büyümesini sağlayamadığı gibi, olağan kongre gibi zorunlu faaliyetlerini de yerine getirememiştir.

Bu gerekçeyle, 19/02/2017 tarihinde toplanan Türkiye İşçi Partisi Genel Kurultayı oy birliğiyle fesih (kapanma) kararı almıştır. Karara ilişkin Divan Tutanağı ekte sunulmuştur.

Bu nedenle, Büyük Kurultay tarafından kapatılmış olan partimizin “kendiliğinden sona erdiğinin tespiti”ne karar verilmesine değil, zaten kapatılmış olduğunun belirlenmesini arz ve talep ediyoruz.”

IV- İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Türkiye İşçi Partisi’nin savunması, Raportör M. Emin ŞAHİNER tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Türkiye İşçi Partisinin 2820 sayılı Kanun’un 14. maddesinin altıncı fıkrasına aykırı davranarak üst üste iki kez süresinde olağan kongresini yapmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Parti Genel Başkanı Necdet SENER, Parti adına göndermiş olduğu savunmasında özetle, iddianamede ileri sürülen hususların doğru olduğunu, Partinin kuruluş amacına uygun olarak işleyişini, örgütlenmesini ve büyümesini sağlayamadığını, bu kapsamda olağan kongre gibi zorunlu faaliyetlerini de yerine getiremediğini, bu gerekçeyle toplanan Parti Genel Kurultayı’nın 19.2.2017 tarihli kararı ile Parti tüzel kişiliğine son verildiğini, dolayısıyla Büyük Kurultay tarafından kapatılmış olan partinin “kendiliğinden sona erdiğinin tespiti”ne değil ve fakat zaten kapatılmış olduğuna karar verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

4. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, altıncı fıkrasında büyük kongrenin parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanacağı ve bu sürenin iki yıldan az üç yıldan fazla olamayacağı, Türkiye İşçi Partisi Tüzüğü’nün 15. maddesinin dördüncü fıkrasında ise Genel Kurultay’ın olağan toplantılarının iki yılda bir yapılacağı belirtilmiştir.

5. 2820 sayılı Kanun’un 121. maddesinin birinci fıkrasında, “Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır” denilmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 87. maddesinde, kuruluş amacının gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organlarının oluşturulmamış olması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale

gelmesi, olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona ermesi nedeni olarak sayılmıştır.

6. Gerekli bildiri ve eklerini 8.2.2010 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca tüzeli kişilik kazanmış bulunan Türkiye İşçi Partisinin, 29.7.2012 tarihinde yapmış olduğu büyük kongresinden itibaren iki yıl içerisinde büyük kongresini yapmadığı anlaşılmıştır.

7. Ancak, Partinin kuruluş bildirgesinde gösterilen adrese yapılan tebligata cevaben alınan 1.3.2017 tarihli, Parti Genel Başkanı Necdet SENER imzalı yazıda, Partinin zaten kapatılmış olduğunun tespit edilmesi talep edilmiş ve Partinin infisahına ilişkin 19.2.2017 tarihli Türkiye İşçi Partisi 2. Olağan Genel Kurultayı Divan Tutanağı sunulmuştur. Anılan Divan Tutanağının içeriği ile savunma yazısına ek Türkiye İşçi Partisi 2. Olağan Genel Kongre Listesinde yer alan isimler incelendiğinde ise toplantı ve karar yeter sayısını sağlayan Türkiye İşçi Partisinin 2820 sayılı Kanun'un 14. ve 109. maddelerine uygun olarak kapanma kararı aldığı anlaşılmıştır. Bu durumda Türkiye İşçi Partisinin, dava konusu başvurunun yapıldığı 4.1.2017 tarihinde henüz devam eden tüzeli kişiliği, 19.2.2017 tarihinde Türkiye İşçi Partisi 2. Olağan Genel Kurultayı'nın ilgili kararıyla sona ermiştir.

8. Açıklanan nedenlerle, Türkiye İşçi Partisi 2820 sayılı Kanun'un 14. ve 109. maddelerine uygun olarak kapanma kararı aldığından, talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.

9. M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

V- HÜKÜM

Olağan Genel Kurultayı'nın 19.2.2017 tarihli kararıyla kapanma kararı alarak hukuki varlığını sona erdiren Türkiye İşçi Partisinin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 31.5.2017 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Burhan ÜSTÜN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Serruh KALELİ	Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Nuri NECİPOĞLU	Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Türkiye İşçi Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine ilişkin talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin altıncı fıkrasına aykırı davranarak büyük kongrelerini iki defa üst üste yapmaması nedeniyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilen Türkiye İşçi Partisinin, iddianamenin hazırlandığı 4/1/2017 tarihi itibarıyla de büyük kongresinin toplanmadığı anlaşılmış; ancak davanın açılmasından sonra 19/2/2017 tarihinde 2. Olağan Genel Kurultayının toplanarak kapanma kararı aldığı gerekçesiyle talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına sonucuna varılmıştır.

İlk büyük kongresini 29/7/2012 tarihinde yapan davalı Partinin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesi ile Parti Tüzüğü'nün 15. maddesine göre 2014 ve 2016 yıllarında yapması gereken iki büyük kongresini üst üste yapmadığı, Partinin 1/3/2017 tarihli savunmasında da kabul edilmektedir.

2820 sayılı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasî partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde ise “olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması” da “kendiliğinden sona erme” sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı Kararına ilişkin karşıoy gerekçemde de belirtildiği üzere, kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme hâllerinde, herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan tüzel kişilik kanun hükmü gereği kendiliğinden sona ermekte; 2820 sayılı Kanunun 14. ve 121. maddeleriyle 4721 sayılı Kanunun 87. maddesine göre bir siyasî partinin büyük kongresinin iki defa üst üste yapılamamasıyla da mahkeme kararına gerek olmadan parti tüzel kişiliği kendiliğinden sona ermiş sayılmaktadır.

4721 sayılı Kanunun 87. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu konudaki mahkeme kararı tüzel kişiliği sona erdiren değil, tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinden ibaret bir karardır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararı da tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitine ilişkindir. Nitekim Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi de, Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti talebinden ibarettir.

Partinin tüzel kişiliğinin Kanunda belirtilen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona ermesinden sonra, fakat bu hukukî durumun Mahkememizce tespitinden önce büyük kongrenin toplanmış olması, Partinin “kendiliğinden dağılma hâli” ile buna bağlı olarak “hukukî varlığının sona ermiş olduğu” gerçeğini değiştirerek Partinin hukukî varlığını ihya edemez. Bu itibarla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin, dava konusu başvurunun yapıldığı 4/1/2017 tarihinde devam ettiği ve 19/2/2017 tarihinde toplanan genel kurultayda kapanma kararı verilmesi sebebiyle talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği yönündeki görüş sözü edilen kanun hükümleri ile bağdaşmamaktadır.

Başka bir anlatımla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin kanun gereği kendiliğinden sona ermesinden sonra yapılan mezkûr kurultay ve kurultayda alınan karar hukuken yok hükmünde olduğundan, bu davada verilecek karara esas alınmasında isabet olmadığı düşünülmektedir.

Bu sebeplerle ve yukarıda belirtilen 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı Karara ilişkin karşıoy gerekçesindeki diğer gerekçelerle Türkiye İşçi Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne; bunun sonucu olarak da Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanunun 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.

Üye

M. Emin KUZ